

מגֵּלֶת רוֹת

עִם פֶּרוּשׁ רַש"י וּבֵית מִצְוֹת
וְעִם הַפִּיוט אֶקְדָּמוֹת מִלֵּין
עִם הַפֶּרוּשׁ שֵׁי לַמִּזְרָא

עִם קְרִיאַת הַתּוֹרָה וְהַהִפְטָרָה לְחַג הַשְּׁבִיעוֹת
וְסֵדֶר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עִם הַפֶּרוּשׁ שֵׁי לַמִּזְרָא.
וְשִׁבְעַת בִּרְכוֹת וְעוֹד

בְּעֵרִיכַת
שְׁמוּאֵל יְהוּדָא הַלֵּוִי וְיִנְפֹלֶד
יְרוּשָׁלַיִם

בֵּית הוֹצָאת סְפָרִים שֵׁי לַמִּזְרָא יְרוּשָׁלַיִם עֵידָה"ק ת"ו
שְׁנַת חֲמִשִּׁת אֲלָפִים שִׁבְעַת מֵאוֹת שְׁמוֹנִים וְחֲמִשׁ לַבְּרִיאָה

מפתח כללי

בעמוד

מגילת רות	ג
אקדמות מלין	כ
קריאת התורה לשבועות	כט
סדר סעודה וברכותיה	לט
ברכת הזימון	מד
ברכת המזון	מה
"הרחמן" לברית מילה	נח
מהלכות ברכת המזון	נט
ענין בר מצוה	סא
שבע ברכות לסעודת נשואין	סב
ברכה אחרונה	סג

הסכמות הרבנים על הפירוש "שי למורא" ראה
בסדרת החומשים עם הפירוש "שי למורא" על
פירוש רש"י ובספר "תנא דבי אליהו" עם הפירוש
"שי למורא" ובספרים נוספים שבהוצאתנו.

כל הזכויות ובכללן זכות צלום שמורות ל-
הוצאת ספרים "שי למורא" ירושלים. שמואל י. וינפלד.
ואין רשות לצלם, או לתרגם, או להעתיק למאגר מידע אפילו חלק מן
הספר ללא אישור בכתב.

בית הוצאת ספרים "שי למורא" רחוב עבודת ישראל 24 ת.ד. 5203
טל. 5370179 (02) פאקס. 5372732 (02)

דוא"ל: sl@shaylamora.com

ניתן להשיג הספר גם ליחידים לפי הכתובת הנ"ל

COPYRIGHT by "SHAY LAMORA" PUBLISHING
SHMUEL J. WEINFELD. JERUSALEM.

in all countries subscribing to the International Copyright Union.

PRINTED IN ISRAEL

א וַיְהִי בִּימֵי שָׁפֹט הַשְּׁפֹטִים וַיְהִי רָעַב בָּאָרֶץ וַיֵּלֶךְ
אִישׁ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה לָגוֹר בְּשָׂדֵי מוֹאָב הוּא
וְאִשְׁתּוֹ וּשְׁנֵי בָנָיו: ב וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ
נַעֲמִי וְשֵׁם שְׁנֵי בָנָיו: א מַחֲלוֹן וְכַלְיוֹן אֶפְרַתִּים מִבֵּית
לֶחֶם יְהוּדָה וַיָּבֹאוּ שְׂדֵי-מוֹאָב וַיְהִיו-שָׁם: ג וַיָּמָת
אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ נַעֲמִי וַתֵּשֶׂאֶר הִיא וּשְׁנֵי בָנֶיהָ: ד וַיֵּשְׂאוּ
לָהֶם נָשִׁים מֵאֲבֹת שֵׁם הָאֶחָת עֲרָפָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית

רש"י

א (א) ויהי בימי שפוט השופטים, לפני מלך מלך שאלו, שהיו הדורות מתפרנסים על ידי שופטים. ובימי אֶבְרָם היה, שאמרו רבותינו אֶבְרָם זה בועז: וילך איש. עשיר גדול היה ופרנס הדור, וילך מארץ ישראל לחוץ לארץ מפני צרות העין, שהיתה עינו לרה צעניים הבאים לדחוקו, לכך נענש: (ב) אפרתים, חשובים. וכן (שמואל א' א') "בן תוחו בן זוף אפרתי". אבגינו"ס. ראה חשיבותם, שהרי השיא עגלון מלך מואב את בתו למחלון. לאמר מר, רות בתו של עגלון היתה. דבר אחר, אפרתים, בית לחם קרויה אפרת: (ג) איש נעמי. למה נאמר. מכאן אמרו, אין איש מת אלא לאשתו. (וואמר "איש נעמי" כלומר לפי שהוא היה איש נעמי ושוטט עליה, והיא טפלה לו, לכן פנעה בו מדת הדין ולא בה):

בית מצודת דוד

א (א) ויהי בימי שפט השופטים. נענש: מבית לחם יהודה, מהעיר אמרו רבותינו ז"ל, שהיה זה בימי השופט אבֶּצֶן מבית לחם, ששפט את ישראל אחרי יפתח הגלעדי. כאשר קבלה בידם שֶׁאֲבֶּצֶן זה בועז. ואמרו רבותינו ז"ל, ששמואל הנביא כתב המגילה הזאת בשביל יחוס דוד המלך: וילך איש. מפני הרעב שהיה בארץ ישראל. אמרו רז"ל, שאלמלך אדם חשוב ועשיר היה, והנהיג עצמו שלא כהוגן, אחד בצאתו מארץ הקדושה, והשניה שעזב עניי עירו העטופים ברעב ולא נתן לבו להחיות נפשם בצרה ההיא כאשר יאות למי שיש יכולת בידו לעשות. ולכך

נענש: מבית לחם יהודה, מהעיר "בית לחם" אשר בארץ יהודה. לגור בשדי מואב, להתגורר באופן זמני, בשדות (במקומות) של ארץ מואב. אלא שאחר כך תקפו יצרו וקבעו דירתו בחוצה לארץ ונענש: (ב) ושם האיש אלימלך. בתחילה נאמר "וילך איש" ולא פירסם שמו, כי בתחילה לא היה בדעתו להשתקע שם. אבל בפסוק זה נאמר "ויהיו שם" כלומר שקבעו להיות שם דירתם, לכך פרסמן הכתוב כאן בשמותם. אפרתים, מבית לחם, כי "אפרת היא בית לחם" (בראשית מח, ז): (ד) וישאו להם נשים. מהמשך הכתובים נראה

בְּנִתִי לִכֵּן כִּי זָקַנְתִּי מֵהַיּוֹת לְאִישׁ כִּי אֲמַרְתִּי יֵשׁ-לִי
תִּקְוָה גַם הָיִיתִי הַלֵּילָה לְאִישׁ וְגַם יִלְדֵתִי בָנִים;
יג הֲלֹהֶן | תִּשְׁפְּרֶנָּה עַד אֲשֶׁר יִגְדְּלוּ הֲלֹהֶן תִּעֲגֹנָה
לְבִלְתִּי הַיּוֹת לְאִישׁ אֶל בְּנִתִי כִּי-מֵר-לִי מְאֹד מִכֶּם
כִּי-יֵצֵאָה בִּי יַד-יְהוָה: יד וְתִשָּׁנָה קוֹלָן וְתִבְכֶּינָה עוֹד

רש"י

(יב) כי זקנתי מהיות לאיש שגנש לו ואוליד בנים ותנשאו להם. שאינם אסורים
לכם, ואינכם אסורות להם משום "אשת אחיו שלא היה בעולמו, שאינה זקוקה לִיבָס",
לפי שלא היו למחלון וכליון קדושין בהן, שנכריות היו ולא נתגייירו, ועשאו הן בָּאוֹת
להתגיייר, כמו שנאמר "כי אתך נשוב לעמך" מעתה נהיה לכם אחד: כי אמרתי יש
לי תקוה, כי אפילו אמר לי לבי, יס לי תקוה לינשא עוד וללדת בנים: גם הייתי
הלילה לאיש. ויותר מכן, אפילו הרייתי הלילה זכרים: וגם ילדתי בנים, או אפילו
כבר ילדתי בנים: (יג) הלהן תִּשְׁפְּרֶנָּה, בתמיה, שמה להם תפנה עד אשר יגדלו.
לשון (תהלים קמו) "שִׁבְּרוּ עַל ה' אֱלֹהֵינוּ": תִּעֲגֹנָה. לשון אסור וְכָלוּ. כמו (תענית דף טז,א)
"עג עוגה ועמד בתוכה". ויש פותרין לשון עיגון. ולא יתכן, ששם כן היה לו לינקד
הנו"ן דגש, או לכתוב שני נונין: כי יצאה בי יד ה'. אמר רבי לוי, כל מקום שנאמר
"יד ה'", מכת דבר היא. ובנין אב לכולם (שמות ט,ג) "הנה יד ה' הויה":

בית מצודת דוד

מהיות לאיש וכו'. כאשר שמעה
נעמי שעיקר כוונתן הוא להתגיייר,
על כן קראה להן "בנותי", ואמרה
להן שאם רצונן לעבוד את ה' יוכלו

בית מצודת ציון

א (יג) תשברנה. הוא ענין תקוה. מלשון
"שברו על ה' אלהיו". (תהלים קמו,ה): תעגנה.
שרשו "עגן". ורצה לומר תתאחרנה. ואין לו
חבר במקרא:

לעשות כן גם בארץ מואב. ואם תאמרנה שבארץ מואב כולם עובדי עבודה
זרה ולא תוכלנה להנשא להם. על זאת השיבה נעמי שגם בארץ יהודה לא
יהיה מי שישא אותן, כי אמר ה' "לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה'", (ואז עדיין
לא התפרסם שמואבי אסור לבוא בקהל ה', אבל מואבית מותרת). וְעָלִי אֵין מַה
לקוות, כי זקנתי מהיות לאיש. ואף אם אומר שיש לי תקוה להנשא לאיש וגם
בלילה זה, מי יודע אם אלה. ואף אם אלה, מי יודע אם אלה בנים, אולי אלה
בנות. ואף אם אומר שאלד בנים, וכי להם תשברנה עד אשר יגדלו. אולי
תאמרו שאין רצונכן להנשא עוד, אֶל בְּנוֹתֵי, זאת לא תעשו, כי מה שמר לי
מאד זהו מכם, כי לא אוכל לראות צרתכן. כי יצאה בי יד ה'. אתן לא חטאתן
מאומה, רק אנכי חטאתי, ויד ה' יצאה לענוש אותי:

הפיוט "אקדמות", כתוב בלשון ארמית, כהקדמה לתרגום קריאת התורה ועשרת הדברות הנקראים בחג השבועות, וכידוע נהגו מימי עזרא הסופר לתרגם כל פסוק שנקרא בצבור ללשון הארמית שהיתה השפה המכרת ורגילה בפי כל הקהל (ראה רמב"ם הלכות תפלה וברכת כהנים פרק י"ב הלכה י').

הפיוט חלק כאן לעשרה פרקים לפי נושאי העניינים. והוא מיסד בראשי החרוזים על פי "אלף-בית" כפול, ובסופו חתימת המחבר "מאיר ביר רבי יצחק יגדל בתורה ובמעשים טובים אמן וחזק ואמץ". וכל חרוז בנוי במספר הברות קצובות של חמש חמש הברות.

אומרים אותו בנגון מיוחד לפני ברכת התורה של העולה הראשון (הכהן) לתורה. החזן אומר שתי שורות, ואחריו הקהל שתי שורות, עד סוף הפיוט.

א. פתיחה

תא: אקדמות מלין ושריות שו

תא: אולא שקילנא, הרמן ורשו

תא: בבי תרי ותלת דאפתח בנקשו

ב. שבח לבורא העולם

תא: בברי דברי וטרי עדי לקשישו

תא: ג בורן עלמין לה, ולא ספק פרישו

תא: גויל אלו רקיעי, קני כל חורש

שי למורא

תרגום ובאור על פי פרושי ה"ר זאב וואלף היידנהיים ז"ל (הרו"ה) ועוד מפרשים. אקדמות וכו'. קדם שאמר המלים ושאפתח במאמר (לפני שאתחיל לתרגם את עשרת הדברות) -

אולא וכו'. תחלה אקח, הסכמה ורשות.

בבבי וכו'. בחרוזים של שתיים ועוד שלש הברות שאפתח ברעדה (חרוזי הפיוט הזה כלם מרכבים מן חמש חמש הברות, שהם שתיים ועוד שלש).

בברי וכו'. בברי ברירות וקדשת הבורא ונושא (העולם) לעולם ועד. בברי, בבירות, בקדשת. (עפ"י רו"ה). דברי, של הבורא. וטרי, ונושא, מחזיק ומושל. עדי לקשישווא, עד זקנה, על שם הכתוב "ועד זקנה אני הוא" (ישעיה מו, ד), והכנה כמו לעולם ועד, או כל זמן שיתקיים העולם.

גבורן וכו'. גבורות עולמים לו, ואין די אפשרות לפרשן.

גויל וכו'. גליונות לכתביה אלו היו השמים, קנים (עטים לכתביה) כל היצירות.

29 קריאת התורה ליום ראשון של שבועות כט

מוציאים שני ספרי תורה, וקוראים בראשון חמשה אנשים, ולמפטיר קוראים בספר השני. (שמות יטא)

בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי לַצֵּאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינַי וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַּר סִינַי וַיַּחֲנוּ בַּמִּדְבָּר וַיַּחֲזִקֵם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר; וּמִשָּׁה עָלָה אֶל־הָאֱלֹהִים וַיְקַרָּא אֵלָיו יְהוָה מִן־הַהָר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יִעֲקֹב וְתֹאמְרוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל: אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאֲשָׁא אֶתְכֶם עַל־כִּנְפֵי נְשָׁרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי: וְעַתָּה אִם־שָׁמַעַתְּ תִשְׁמָעוּ בְּקוֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־בְּרִיתִי וְהִיִּיתֶם לִי סֻגְלָה מִכָּל־הָעַמִּים כִּי־לִי כָל־הָאָרֶץ: וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלַכַת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ אֱלֹה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תִּדְבֹּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (לוי) וַיָּבֹא מִשָּׁה וַיְקַרָּא לְזִקְנֵי הָעָם וַיִּשָּׂם לִפְנֵיהֶם אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: וַיַּעֲזֹבוּ כָל־הָעָם יְחִידוֹ וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע מִשָּׁה אֶת־דְּבָרֵי הָעָם אֶל־יְהוָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מִשָּׁה הִנֵּה אֲנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בַּעֲבַר הָעֲנָן בַּעֲבוֹר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְרֵי עֲמֹד וְגַם־בִּדְבַר יֹאמְרוּ לְעוֹלָם וַיַּגֵּד מִשָּׁה אֶת־דְּבָרֵי הָעָם אֶל־יְהוָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מִשָּׁה לֵךְ אֶל־הָעָם וְקִדַּשְׁתָּם הַיּוֹם וּמָחָר וּכְבֹּסוּ שְׂמֹלֹתֶם: וְהָיוּ נֹכְחִים לְיוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יֵרֵד יְהוָה לַעֲיִנִּי כָל־הָעָם עַל־הָר סִינַי וְהִגִּדְתָּ אֶת־הָעָם סָבִיב לֵאמֹר הִשְׁמְרוּ לָכֶם עֲלוֹת בְּהָר וּנְגַע בְּקִצְחוֹ כָּל־הַנֶּגַע בְּהָר מוֹת יוֹמָת: לֹא־תִגַּע בּוֹ יָד כִּי־סָקוֹל יִסָּקֶל אוֹ־יֵרֶה יֵיֶרֶה אִם־בַּהֲמָה אִם־בְּאִישׁ לֹא יִחִיָּה בְּמִשְׁךְ הַיָּבֵל הַמָּה יַעֲזֹבוּ בְּהָר: (שלישי) וַיֵּרֵד מִשָּׁה מִן־הָהָר אֶל־הָעָם וַיְקַדֵּשׁ אֶת־הָעָם וּכְבֹּסוּ שְׂמֹלֹתֶם: וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם הָיוּ נֹכְחִים לְשִׁלְשֶׁת יָמִים אֶל־תִּגְשׁוּ אֶל־אִשָּׁה: וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִיֵּת הַבִּקּוּר וַיְהִי קֶלֶת וּבִרְקִים וַעֲנֵן כָּבֵד עַל־הָהָר וְקוֹל שֹׁפָר חֲזָק מְאֹד וַיַּחֲרֵד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בְּמַחֲנֶה: וַיּוֹצֵא מִשָּׁה אֶת־הָעָם לִקְרֹאת הָאֱלֹהִים מִן־הַמַּחֲנֶה וַיִּתְּצֻבּוּ בַּתַּחֲתִית הָהָר: וְהָר סִינַי עָשָׁן כָּלוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו יְהוָה בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׂנוּ כְּעֶשֶׂן הַכִּבְשָׁן וַיַּחֲרֵד כָּל־הָהָר מְאֹד: וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחִזֵּק מְאֹד מִשָּׁה יִדְבֹּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל: (רביעי) וַיֵּרֵד יְהוָה עַל־הָר סִינַי אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיְקַרָּא יְהוָה לְמִשָּׁה אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיַּעַל מִשָּׁה: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מִשָּׁה רִד

קודם הסעודה נוטלין את הידים ואומרים:

שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבְרַכּוּ אֶת יְהוָה, וְאָשָׂא כַּפֵּי אֶל מִצּוֹתֶיךָ אֲשֶׁר
אֶתְּבִיתִי, וְאֲשִׁיחָה בְּחֻקֶּיךָ.

**בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קֹדְשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם:**

קודם אכילת הלחם מברכים:

**בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמּוֹצִיא לָחֶם
מִן הָאָרֶץ:**

כל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימיו.

(ספר החינוך מצוה ת"ל. שכך קיבל מרבותיו).

בחול לפני ברכת המזון אומרים:

**עַל נְהֻרוֹת בָּבֶל שָׁם יִשְׁבְּנוּ גַם בְּכִינוּ, בְּזָכְרָנוּ אֶת צִיּוֹן: עַל
עַרְבִים בְּתוֹכָהּ, תִּלְּיֵנוּ כְּנֹרֹתֵינוּ: כִּי שָׁם שְׁאֵלָנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבָרֵי שִׁיר**

שי למזרא

**עַל נְהֻרוֹת בָּבֶל – דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר מִזְמוֹר זֶה כְּשֶׁצָּפָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ
שְׁנוּבִיכְנָאצֵּר יִגְלָה אֶת יִשְׂרָאֵל לְבָבֶל. וְאָמְרוּ בִלְשׁוֹן שְׂיִאמְרוּ הַלּוֹיִם
הַמְּשֻׁוֹרִים, אֲשֶׁר יִקְוֶנוּ בִּהְיוֹתָם שָׁם. (עפ"י רד"ק ומצודת דוד) ♦**

**שָׁם יִשְׁבְּנוּ – שָׁם אָצֵל הַנְּהֻרוֹת הַתְּבוֹדְדָנוּ מִהַבְּבִלִּים שֶׁלֹּא יִשְׁמְעוּ בְּכִיתָנוּ,
וְיִשְׁבְּנוּ מִשְׁתוֹמְמִים וְגַם בְּכִינוּ. (עפ"י אבן עזרא) ♦**

בְּזָכְרָנוּ אֶת צִיּוֹן – כְּשֶׁזָכְרָנוּ אֶת צִיּוֹן הַחֲרָבָה וְהַשְׁתוֹמְמָה. (מצודת דוד) ♦

עַל עַרְבִים בְּתוֹכָהּ – עַל עֲצֵי עַרְבֵי נַחַל שְׁבִתוֹךָ בָּבֶל. (רד"ק) ♦
**תִּלְּיֵנוּ כְּנֹרֹתֵינוּ – וְכִשְׁהָיוּ כְּנֹרֹתֵינוּ בְּיָדֵינוּ לְעוֹרֵר שִׁיר כְּמִנְהַגֵּנוּ בְּצִיּוֹן,
הָיִינוּ נוֹשְׁטִים הַכְּנֹרוֹת מִרֵּב יָגוֹן וְתִלְּיֵנוּ אוֹתָם עַל עַרְבֵי הַנַּחַל, וְהָיִינוּ
יוֹשְׁבִים וּבּוֹכִים. (עפ"י רד"ק) ♦**

**כִּי שָׁם שְׁאֵלָנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבָרֵי שִׁיר – כְּשֶׁהָיוּ מוֹצִאִים אוֹתָנוּ הַבְּבִלִּים
הַשּׁוֹבִים אוֹתָנוּ בְּשִׁבְיָ הָיוּ מְבַקְּשִׁים שְׁנִשְׁוֹר לָהֶם מִשִּׁיר צִיּוֹן. (רד"ק) ♦**

וּתּוֹלְלִינוּ שְׂמֵחָה, שִׁירֵנוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אִיךָ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְהוָה, עַל אֲדַמַּת נֶכֶר: אִם אֲשַׁכַּחַךְ יְרוּשָׁלַם, תִּשְׁכַּח יְמִינִי: תִּדְבֹּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם לֹא אֶזְכְּרֶכִּי, אִם לֹא אֵעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֻחָתִי: זָכֹר יְהוָה לְבִנֵּי אֲדָוָם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֹמְרִים עָרוֹ עָרוֹ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: בֵּית

שי למזרא

וּתּוֹלְלִינוּ שְׂמֵחָה – וְהַמַּתְהוֹלְלִים וְלוֹעֲגִים עָלֵינוּ הָיוּ מְבַקְשִׁים מֵאַתָּנוּ שְׂנֵבָיָא לָהֶם שְׂמֵחָה עַל יְדֵי הַכְּנוּרוֹת. (עפ"י רש"י ורד"ק) ♦

אֲדַמַּת נֶכֶר – אֲדַמָּה שֶׁל גּוֹי נֶכְרִי אֲשֶׁר עוֹבֵד לֹאֵל נֶכֶר. (עפ"י אבן עזרא) ♦
אִם אֲשַׁכַּחַךְ יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי – אוֹמֵר בִּלְשׁוֹן יְחִיד, שֶׁכָּךְ אוֹמַרְתָּ כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל, וְכֵן בְּנֵי הַגּוֹלָה יֹאמְרוּ כָּל אֶחָד בְּלִבּוֹ לִנְגֹד יְרוּשָׁלַם; אִם אֲשַׁכַּח אוֹתָךְ תִּשְׁכַּח יְמִינִי, אִי יְדֵי הַיְמָנִית תִּשְׁכַּח אֶת כֹּחָהּ וְאֶת תְּנוּעָתָהּ, לֹא תוּכַל לִנְגֹן בְּכִנּוּר. (עפ"י רש"י אבן עזרא ומצודת דוד) ♦

תִּדְבֹּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי – תִּהְיֶה לְשׁוֹנִי דְּבוּקָה לְחִכִּי, שֶׁלֹּא אוּכַל לְדַבֵּר וּלְשִׁיר שִׁירִים. (מצודת דוד ורד"ק) ♦

אִם לֹא אֶזְכְּרֶכִּי – אִם לֹא אֶזְכֹּר אוֹתָךְ תָּמִיד. (עפ"י מצודת דוד) ♦
אִם לֹא אֵעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם – אִם לֹא אֵעֲלֶה אֶת זָכְרוֹן חֶרְבֵּן יְרוּשָׁלַם. (עפ"י רש"י) ♦

עַל רֹאשׁ שְׂמֻחָתִי – לְהַזְכִּיר אֶת אֶבֶל חֶרְבֵּן יְרוּשָׁלַם בְּרֹאשׁ (=בְּתַחֲלַת) כָּל שְׂמֻחָתִי, כְּשֶׁאֲשַׁמֵּחַ בְּאִיזוֹ שְׂמֻחָה. (עפ"י רש"י) ♦

לְבִנֵּי אֲדָוָם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם – הַחֲרָפָה שֶׁהָיוּ בְּנֵי אֲדָוָם מְחַרְפִּים אֶת יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם שֶׁנִּלְכְּדָה יְרוּשָׁלַם וְנִשְׂרָף הַהֵיכָל עַל יְדֵי הַכַּשְׂדִּים, הִיתָה חֻשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר, כְּמִבְּאֵר בְּסִפֵּר עוֹבַדְיָה. (עפ"י אבן עזרא) ♦

הָאֹמְרִים עָרוֹ עָרוֹ עַד הַיְסוֹד בָּהּ – זָכֹר ה' לְבִנֵּי אֲדָוָם שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים לַכַּשְׂדִּים וּלְבָבְלִים, הַחֲרִיבוּ וְהִשְׁחִיתוּ עַד שֶׁתִּגְדְּלוּ אֶת הַיְסוֹד שָׁבָהּ, עָרוֹ לְשׁוֹן חֶרְבֵּן וּלְשׁוֹן גְּלוּי. (עפ"י אבן עזרא ורש"י ומצודת דוד) ♦

בֵּית בָּבֶל הַשְּׂדוּדָה – אֶת הָאֲמָה שֶׁל בָּבֶל, אֲשֶׁר סוֹפָהּ לִהְיוֹת שְׂדוּדָה עַל יְדֵי דְרִיגָשׁ הַמֶּדִּי. (עפ"י מצודת דוד) ♦

אֲבָרְכָה אֶת יְהוָה בְּכָל עֵת, תָּמִיד תִּהְיֶה לְפָנָי. סוּף דָּבָר
הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יֵרָא וְאֵת מִצְוֹתָיו שְׂמֹר כִּי זֶה כָּל
הָאָדָם. תִּהְיֶה יְהוָה יִדְבָּר פִּי, וַיְבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קֹדֶשׁוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד. וַאֲנַחְנוּ נִבְרָךְ יְהוָה, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ.

הַנְּנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקִיָּם מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל בְּרִכַּת הַמְּזֻזָּן, שְׁנֵאמַר, וְאִכְלָתָּ
וְשָׂבַעְתָּ וַיְבָרְכֶךָ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה, אֲשֶׁר נָתַן לָךְ:

נטילת מים אחרונים

אחר מים אחרונים יאמר פסוק זה:

וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשְּׁלָחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה.

שי למזכור

סוּף דָּבָר – תְּכִלִּית כָּל דָּבָר. (מצודת דוד) ♦

הַכֹּל נִשְׁמָע – כָּל מִה שְׁאָדָם עוֹשֶׂה, נִשְׁמָע הוּא לִפְנֵי הַקֹּב"ה, וְלֹא נִכְחַד
מִמֶּנּוּ; לָכֵן אֶת הָאֱלֹהִים יֵרָא, שְׁלֵא לַעֲבֹר עַל דְּבָרָיו בְּמִצְוֹת לֹא-תַעֲשֶׂה.
וְאֵת מִצְוֹתָיו שְׂמֹר לְקִיָּם מִצְוֹת-עֲשֵׂה. (עפ"י מצודת דוד) ♦

כִּי זֶה כָּל הָאָדָם – כִּי לְדָבָר הַזֶּה נִבְרָא כָּל הָאָדָם. (רש"י) ♦

וַאֲנַחְנוּ וּגו' – וַאֲנַחְנוּ שְׁאֲנוּ יֵרָאִי ה' יוֹדְעִים וּמַכִּירִים שֶׁהוּא אֲדוֹן עַל הַכֹּל,
נִבְרָךְ יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, נִבְרָכָהוּ מֵעַתָּה שֶׁהוּא זְמַן הַהוּה שְׁאֲנוּ בְּחַיִּים,
וְכֵן עַד עוֹלָם גַּם בְּזֶמַן מִיתַת הַגּוֹף שְׁלֵא יְמוּתוֹ נִפְשׁוּתֵינוּ, וְגַם בְּזֶמַן
הַתְּחִיָּה. לְפִיכָךְ, אַתֶּם כָּל יֵרָאִי ה' הַלְלוּ יְהוָה. (עפ"י רד"ק) ♦

וַיְדַבֵּר אֵלַי – יִחְזַקְאֵל הַנְּבִיא אָמַר, שֶׁהַמַּלְאָךְ הַדּוֹבֵר בּוֹ אָמַר לוֹ, זֶה
הַשְּׁלָחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה', מִה שְׁרָאִיתָ בְּמִרְאֵה הַנְּבִיאָה מִזְבַּח בְּהִיכַל ה',
הִנֵּה זֶהוּ הַשְּׁלָחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'. (עפ"י מצודת דוד). **וְאָמְרוּ רַז"ל בְּשֵׁם רַבִּי**
יִחְזֶקְאֵל וְרִישׁ לְקִישׁ (חגיגה דף כז, א) שֶׁבִּתְחִלַּת הַפְּסוּקָה הוּא נִקְרָא "מִזְבַּח"
וּבְסוּפּוֹ נִקְרָא "שְׁלָחַן", לְלַמֵּד שֶׁבְּזֶמַן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ קָיָם הַמִּזְבַּח מִכֹּפֶר
עַל אָדָם, וְעַכְשָׁיו שְׁלָחָנוּ שֶׁל אָדָם מִכֹּפֶר עָלָיו. וּפְרִשׁ רַש"י, שֶׁלָּחָנוּ מִכֹּפֶר
עָלָיו, בְּהִכָּנְסַת אוֹרְחִים. ♦

וּבִנְהָ יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמִהְרָה
 בְּיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, בּוֹנֵה בְּרַחֲמָיו
 יְרוּשָׁלַיִם. אָמֵן.

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָאֵל
 אֲבִינוּ מִלִּפְנֵי אֲדִירָנוּ בּוֹרְאֵנוּ גּוֹאֲלֵנוּ יּוֹצְרֵנוּ
 קוֹדֵשׁנוּ קָדוֹשׁ יַעֲקֹב, רוֹעֵנוּ, רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל,
 הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב לְכָל, שֶׁבְּכָל יוֹם וַיּוֹם

שי למזמורא

בוֹנֵה בְּרַחֲמָיו יְרוּשָׁלַיִם – כָּאֵן הוּא סִיּוֹם הַבְּרָכָה. וַיִּמְתֵּן מַעַט וְאַחֵר
 כֶּךָ יֹאמַר "אָמֵן". (אליהו רבא) ♦

אָמֵן – יִכְנֹן שְׁנֵי הַפְּרוּשִׁים, (א) אֵמֶת הוּא, שְׂאֵתָה בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם. (ב) וְהַלְוֵאִי
 שִׁתְּבִנָּה אוֹתָהּ בְּמִהְרָה. (עולת תמיד) ♦

בָּרוּךְ – בְּרָכָה רְבִיעִית "הַטּוֹב וְהַמְּטִיב" חֲכָמִים תִּקְנוּהָ עַל הַרוּגִי בֵּיתָר
 שֶׁנִּתְּנוּ לְקַבּוּרָה. וְקִבְעוּהָ בְּבִרְכַּת הַמְּזוֹן שֶׁכָּלָה הוֹדָאָה. וְכִשְׁנִחְרְבָהּ בֵּיתָר
 נִגְדָּעָה חֶרֶן יִשְׂרָאֵל וְאֵין עֲתִידָה לַחֲזוֹר עַד שִׁיבּוֹא בֶן דָּוִד, לְכֶךָ סְמִכוּת
 אֶצֶל בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם. וְצָרִיד לְהַזְכִּיר בָּהּ שֶׁלֹּשׁ מַלְכוּתוֹת וְשֶׁלֹּשׁ גְּמוּלוֹת וְשֶׁלֹּשׁ
 הַטְּבוֹת. (סור ובית יוסף עפ"י ירושלמי ומדרש) ♦

הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב – וּבִיחּוּד הַטּוֹבָה שֶׁהֵטִיב שְׁלֹא הִסְרִיחוּ הַרוּגִי בֵּיתָר
 בַּהֲיוֹתָם מְנַחִים הֶרְבֵּה שָׁנִים עַל פְּנֵי הָאָרֶץ. (עולת תמיד) ♦

וְהַמְּטִיב לְכָל – וּבִיחּוּד הַטּוֹבָה שֶׁהֵטִיב שֶׁנִּתְּנוּ הַרוּגִי בֵּיתָר לְקַבּוּרָה.
 (וכדאיתא בברכות דף מ"ח) ♦

שֶׁבְּכָל יוֹם וַיּוֹם הוּא הֵטִיב וְכו' – יוֹדֶה בְּכָל לְבוֹ לְקַב"ה עַל כָּל מַה
 שֶׁהֵטִיב וְגָמַל לוֹ טוֹבוֹת לְאֵין שְׁעוֹר, מֵעוֹדוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וְנוֹתֵן הוֹדָאָה
 לְשַׁעֲבֵר וְצוּעֵק לְעֲתִיד לְבוֹא. (עולת תמיד) ♦